

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران

۱۵۱۵۵

چاپ اول

اردیبهشت ۱۳۹۲

INSO

15155

1st. Edition

May.2013

مداخلات پرستاری – مسمومیت با مواد شوینده –
آیین کار

**Nursing Interventions –Detergents
Poisoning -Code of Practice**

ICS:11.020

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادات در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

"مداخلات پرستاری - مسمومیت با مواد شوینده - آیین کار"

رئیس:

میرزا بیگی، غضنفر
(کارشناس ارشد کارآفرینی)

دبیر:

سالمی، صدیقه
(کارشناس ارشد آموزش پرستاری)

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

بکویی، زهره
(کارشناس پرستاری)

پروین، لیلی
(کارشناس ارشد آموزش پرستاری داخلی - جراحی)

رضوی، سیده مریم
(کارشناس پرستاری)

گودرزی، فاطمه
(کارشناس ارشد پرستاری)

مصطفوی، اشرف
(کارشناس ارشد پرستاری بهداشت جامعه)

منجمد، زهرا
(کارشناس ارشد داخلی - جراحی)

موسی پور، معصومه
(کارشناس پرستاری)

وفاییان، نادیا
(کارشناس پرستاری)

فهرست مندرجات

صفحه	فهرست
ب	آشنایی با سازمان ملی استاندارد
ج	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
ه	پیش گفتار
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۲	۳ اصطلاحات و تعاریف
۳	۴ اهداف مداخله ای
۳	۵ حداقل وسایل مورد نیاز
۳	۶ روش انجام کار
۶	۷ شرایط انجام کار
۶	۸ شرایط ارائه دهنده خدمت
۷	۹ نکات آموزشی
۸	پیوست الف- الزامی- چک لیست اقدامات پرستاری در مسمومیت با مواد شوینده
۱۰	پیوست ب- الزامی - منشور حقوق بیمار/ مددجو در ایران

پیش‌گفتار

استاندارد " مداخلات پرستاری - مسمومیت با مواد شوینده - آیین کار " که پیش‌نویس آن در کمیسیون های مربوط به موجب بند ۵ ماده ۳ قانون سازمان نظام پرستاری مصوب ۸۱/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی توسط سازمان نظام پرستاری تهیه و تدوین شده و در صد و بیست و پنجمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۹۱/۴/۴ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

۱. بلک و هوکس. پرستاری داخلی و جراحی. ترجمه اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ۱۳۸۵. تهران جامعه نگر، سالمی.

۲. سازمان نظام پرستاری. استاندارد های خدمات پرستاری. تهران. ۱۳۸۵.

۳. کریمان، حمید؛ علیمحمدی، حسین؛ خدام، رامین؛ ایرانپور، آرامین. مسمومیت اصول، تشخیص و درمان. تهران: انتشارات دیباج: خسروی. ۱۳۸۸.

۴. اکبرزاده پاشا، حجت اله. فرهنگ جامع پرستاری داروهای ژنریک ایران. ۱۳۹۰. تهران: مرکز نشر پاشا.

5. Judith schilling. *Nursing Procedures*. Fifth Edition. 2009

6. Karen, Holland. *Mini Encyclopaedia of nursing*. 2005

7. Thomas Hughes, Jaycen Cruickshank, *Adult Emergency Medicine at a Glance*, page 55, 2011.

8. D. A. Warrell, Timothy M. Cox, John D. Firth, *Oxford Textbook of Medicine*, Volume 1, 2003.

9. Richard C. Dart *Medical Toxicology*, 2004.

مداخلات پرستاری - مسمومیت با مواد شوینده - آیین کار

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، شناسایی و اجرای اصول کلی مداخلات پرستاری در مسمومیت با مواد شوینده و سفید کننده، پاکسازی بدن بیمار/ مددجو از مسمومیت با مواد شوینده، جلوگیری از عوارض تنفسی، گوارشی و ... و بازتوانی و نمایش طرح گام به گام این خدمت به منظور بهبود کیفیت کار، پیشگیری از خطاهای احتمالی و همچنین امکان اجرای یکسان خدمات می باشد.

این استاندارد در موارد زیر کاربرد دارد:

الف- در کلیه بخش های اورژانس، عمومی و تخصصی در صورت نیاز به این خدمت برای ارائه مراقبت های پرستاری یکسان و روشن .

ب- در مراجع قضائی به منظور سندی قیاسی برای بررسی کیفیت اقدامات انجام شده .

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد محسوب می شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه های بعدی آن مورد نظر است.

استفاده از مراجع زیر برای کاربرد استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۳ مداخلات پرستاری - شستشوی معده (لاواژ) - آیین کار

۲-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۸ مداخلات پرستاری - اندازه گیری فشار خون - آیین کار

۳-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۸، مداخلات پرستاری - راهبرد و مدیریت تفکیک مواد و وسایل استفاده شده بیمارستانی بر اساس نوع آلودگی - آیین کار

۴-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۹ مداخلات پرستاری - اندازه گیری درجه حرارت بدن از راه دهان - آیین کار

۵-۲ استاندارد ملی شماره ۱۵۰۲۱، مداخلات پرستاری - اندازه گیری درجه حرارت از راه زیر بغل - آیین کار

۶-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۲۸ مداخلات پرستاری - بررسی تنفس - آیین کار

۷-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۲۹ مداخلات پرستاری - احیای قلبی ریوی پایه در بزرگسالان (CPR) - آیین کار

۸-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۳۱ مداخلات پرستاری - پذیرش بیمار/ مددجو در بخش اورژانس - آیین کار

۹-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۳۲ مداخلات پرستاری - ارزیابی نبض رادیال - آیین کار

۱۰-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲ مداخلات پرستاری - ثبت و گزارش نویسی - آیین کار

- ۲-۱۱ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۶۱ مداخلات پرستاری - بررسی دستورات پزشک - آیین کار
- ۲-۱۲ استاندارد ملی شماره ۱۵۰۷۰، مداخلات پرستاری - رعایت احتیاط های استاندارد - آیین کار
- ۲-۱۳ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۷۴ مداخلات پرستاری - خون گیری وریدی - آیین کار
- ۲-۱۴ استاندارد ملی شماره ۱۵۰۹۹، مداخلات پرستاری - تزریق وریدی با استفاده از سوزن پروانه ای یا آنژیوکت - آیین کار
- ۲-۱۵ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۱، مداخلات پرستاری - کار گذاشتن لوله بینی - معده ای - آیین کار
- ۲-۱۶ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۲، مداخلات پرستاری - احیای قلبی - ریوی پیشرفته - آیین کار
- ۲-۱۷ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۳، مداخلات پرستاری - احیای قلبی ریوی (CPR) - پایه در کودکان - آیین کار
- ۲-۱۸ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۴، مداخلات پرستاری - تعیین هویت بیمار/مددجو - آیین کار
- ۲-۱۹ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۵، مداخلات پرستاری - انجام الکتروکاردیوگرافی (ECG) در بزرگسالان - آیین کار
- ۲-۲۰ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۶، مداخلات پرستاری - تغذیه از طریق لوله بینی - معده ای - آیین کار
- ۲-۲۱ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۷، مداخلات پرستاری - پالس اکسی متری در بزرگسالان - آیین کار
- ۲-۲۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۸، مداخلات پرستاری - اکسیژن رسانی با کانولای بینی - آیین کار
- ۲-۲۳ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۹، مداخلات پرستاری - ساکشن فارنکس (ساکشن بینی حلقی، ساکشن لوزه ای) - آیین کار
- ۲-۲۴ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۵۰، مداخلات پرستاری - گذاشتن سوند ادراری - آیین کار

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می رود:

۳-۱

پرستار^۱

فردی است که موفق به کسب دانشنامه کارشناسی در رشته پرستاری گردیده است .

۳-۲

مددجو/ بیمار^۲

شخصی که برای دریافت خدمات درمانی به یکی از مراکز بهداشتی /درمانی مراجعه می کند .

1 -Nurse

2 -Patient /Client

۳-۳

مواد شوینده^۱

موادی سنتتیک می باشند که به لحاظ شیمیایی به گروه های آنیونیک و غیر آنیونیک (کاتیونیک) تقسیم می شوند. اکثر این ترکیبات حاوی مواد سفید کننده (آزاد کننده کلرین)، باکتریو استاتیک (دارای غلظت پایین ترکیبات آمونیوم چهار ظرفیتی یا آنزیماتیک) می باشند. پاک کننده ها ممکن است برای بافت های مخاطی محرک بوده و باعث تخریب آن ها شود.

۴-۳

مت هموگلوبینمی^۲

حضور مت هموگلوبین در خون است که باعث می شود که سلول های قرمز خون توانایی آزاد کردن اکسیژن را از دست بدهند و سیانوز به وجود آید.

۴ اهداف مداخله ای

۱-۴ پاک سازی بدن بیمار/ مددجو از مواد شوینده

۲-۴ جلوگیری از عوارض تنفسی و گوارشی و ...

۳-۴ بازتوانی

۵ حداقل وسایل مورد نیاز

۱-۵ وسایل تعبیه کاتتر ادراری مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۵۰

۲-۵ شیر

۳-۵ وسایل کنترل علائم حیاتی مطابق با استانداردهای ملی ایران شماره های ۱۵۰۱۹، ۱۵۰۳۲، ۱۵۰۲۱،

۱۵۰۲۸

۴-۵ وسایل رعایت احتیاط های استاندارد مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۷۰

۵-۵ وسایل شستشوی معده (لاواژ) مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۳

۶-۵ وسایل مورد نیاز برای تعبیه کاتتر وریدی مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۹۹

۷-۵ وسایل خونگیری وریدی مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۷۴

۸-۵ وسایل مانیتورینگ، پالس اکسی متری و دستگاه ساکشن مطابق با استانداردهای ملی ایران شماره های

۱۵۱۴۵، ۱۵۱۴۷ و ۱۵۱۴۹

---

1 -Detergent

2 -Methemoglobinemia

۵-۹ وسایل احیای قلبی ریوی پیشرفته در بزرگسالان مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۲

۶ روش انجام کار

۶-۱ بیمار/مددجو در بخش اورژانس مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۳۱ پذیرش شود.

۶-۲ به پزشک مقیم اورژانس فوراً اطلاع داده شود.

۶-۳ در صورتی که بیمار/مددجو بیهوش است اقدامات لازم زیر انجام شود:

۶-۳-۱ وضعیت بیمار/مددجو فقط به مدت ۱۰ ثانیه ارزیابی شود.

۶-۳-۱-۱ در صورت ایست تنفسی اقدامات زیر انجام شود.

۶-۳-۱-۱-۱ بررسی راه هوایی (A: airway): از باز بودن راه هوایی و حمایت از راه هوایی و رسانیدن اکسیژن مطابق با استانداردهای ایران ملی شماره های ۱۵۰۲۹، ۱۵۱۴۳، و ۱۵۱۴۲ اطمینان حاصل شود.

۶-۳-۱-۱-۲ مددجو/بیمار تا برگشت تنفس به وضعیت طبیعی تحت نظر قرار داده شود.

۶-۳-۱-۲ در صورت ایست قلبی-تنفسی عملیات احیاء قلبی تنفسی مطابق با استانداردهای ایران ملی شماره های ۱۵۰۲۹، ۱۵۱۴۳، و ۱۵۱۴۲

هشدار- جهت تعیین هویت و شرح حال گرفتن از همراهان بیمار/مددجوی بیهوش از همکار دیگر کمک گرفته شود.

۶-۴ به دنبال تثبیت وضعیت اولیه بیمار/مددجو در صورتی که هوشیار و قادر به پاسخگویی به سوالات است، اقدامات زیر انجام شود.

۶-۵ هویت بیمار/مددجو مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۴، تعیین شود.

۶-۶ علائم حیاتی بیمار/مددجو مطابق با استاندارد ملی ایران شماره های ۱۵۰۱۹، ۱۵۰۳۲، ۱۵۰۲۱، ۱۵۰۲۸ کنترل شود و در صورت وجود هرگونه مشکل به پزشک معالج اطلاع داده شود.

یادآوری- شروع مراحل بعدی به شرطی است که وضعیت بالینی بیمار/مددجو تثبیت شده باشد.

۶-۷ بیمار/مددجو مطابق با استانداردهای ملی ایران شماره های ۱۵۱۴۵، ۱۵۱۴۸، و ۱۵۱۴۷ مانیتورینگ قلبی، اکسیژن درمانی و پالس اکسی متری شود.

۶-۸ شرح حال کامل موارد زیر گرفته شود:

۶-۸-۱ نوع و میزان ماده مصرفی.

۶-۸-۲ آیا قصد بیمار/از خوردن دارو خودکشی بوده است؟

۶-۸-۳ آیا داروی دیگری همراه آن مصرف کرده است؟

یادآوری- از آن جایی که اغلب این افراد را کودکان تشکیل می دهند از والدین/همراه این اطفال اطلاعات مورد نیاز کسب شود.

- هشدار - ۳۰ سی سی از محلول سفید کننده خانگی در کودکان در صورت نداشتن استفراغ می تواند کشنده باشد.
- ۶-۹ معاینات بالینی پرستاری و مشاهده علائم مسمومیت بررسی و به پزشک معالج اطلاع داده شود.
- یادآوری - علائم بالینی مانند شروع فوری استفراغ خودبخودی و دهان کف کرده است.
- ۶-۱۰ دستور پزشک مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۶۱ بررسی دستور پزشک بررسی شود.
- ۶-۱۱ روش کار برای بیمار/ مددجو توضیح داده شود.
- ۶-۱۲ از وسایل محافظت شخصی مطابق استاندارد ملی شماره ۱۵۰۷۰ استفاده شود.
- ۶-۱۳ خط وریدی مطابق با استاندارد ملی شماره ۱۵۰۹۹ برقرار شود.
- ۶-۱۴ جهت انجام مطالعات آزمایشگاهی متداول مربوط به مسمومیت با مواد شوینده مطابق با دستور پزشک خونگیری وریدی انجام شود.
- یادآوری - این مطالعات آزمایشگاهی در مسمومیت با محصولات حاوی فسفات شامل الکترولیت ها، گلوکز، کلسیم، منیزیم و فسفات و CBC می باشد. مطالعات آزمایشگاهی در مسمومیت با شوینده های کاتیونیک شامل CBC و مت هموگلوبین می باشد.
- ۶-۱۵ سرم، وسایل و داروهای دستور داده شده جهت تزریق به بیمار، آماده شود.
- ۶-۱۶ نوار قلب پایه جهت ارزیابی قلبی بیمار/ مددجو مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۴۵ انجام شود.
- ۶-۱۷ سم زدایی به صورت خوراکی شامل مراحل زیر انجام شود :
- ۶-۱۸ لوله بینی معده ای تعبیه و لاواژ معده مطابق با دستور پزشک انجام شود.
- یادآوری - در صورت شستشوی معده از لوله سائز کوچک استفاده شود تا به به بافت مخاطی دستگاه گوارش آسیب وارد نشود.
- ۶-۱۸-۱ در صورت استفراغ، جهت رقیق سازی مواد خورده شده به بیمار/ مددجو آب یا شیر فراوان خورانده شود.
- هشدار - از ایجاد استفراغ با استفاده از داروی ضد تهوع اجتناب شود زیرا احتمال آسیب بیشتر به بافت مخاطی وجود دارد.
- ۶-۱۸-۲ در صورت تماس مواد شوینده با چشم یا پوست، چشم ها و پوست با سرم شستشوی فراوان به مدت ۵ دقیقه، شست و شو داده شود.
- یادآوری - در صورت باقی ماندن درد چشم یا آسیب قابل توجه به قرنیه در آزمایش فلوروسین مشهود بود، انجام مشاوره چشم پزشک پیگیری شود.
- هشدار - کلر موجود در مواد سفید کننده با رطوبت مخاط (چشم، بینی، دهان) ترکیب و تولید اسید کلریدریک می کند که سبب آسیب بیشتر می شود، بنابراین شست و شو با آب فراوان و رقیق کردن ماده بسیار مهم است.
- ۶-۱۹ در بیماران/ مددجویانی که دچار استفراغ طولانی مدت و اسهال می باشند، بنا به دستور پزشک مایعات وریدی جهت جلوگیری از دهیدراتاسیون و اختلالات الکترولیتی تزریق شود.

۶-۲۰ در صورت مشکوک بودن به مسمومیت با مواد شوینده آسیب رسان به بافت مخاطی دستگاه گوارش انجام مشاوره گوارش و بررسی های آندوسکوپییک پیگیری شود.

۶-۲۱ جواب آزمایشات پیگیری و به پزشک معالج اطلاع داده شود.

۶-۲۲ در صورتی که بیمار/مددجو اقدام به خودکشی کرده، موضوع جهت ارجاع بیمار به روانپزشک، به پزشک معالج اطلاع داده شود.

۶-۲۳ طبق دستور پزشک در صورتی که بیمار/مددجو برای ترخیص آماده می شود، هشدارها و آموزش های لازم به بیمار و همراهان وی به صورت کتبی و شفاهی داده شود

۶-۲۴ راهبرد و مدیریت مواد و وسایل استفاده شده بیمارستانی بر اساس نوع آلودگی مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۸ انجام شود.

۶-۲۵ ثبت مشاهدات و یافته ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲ شامل موارد زیر است:

الف- بررسی اولیه بیمار/مددجو و شرح حال وی

ب- علایم حیاتی

پ- تعبیه لوله بینی معده ای و نحوه ی انجام لاواژ

ت- وضعیت بالینی و علایم بدو ورود

ث- واکنش بیمار/مددجو به درمان و داروهای مصرفی

ج- نتایج آزمایش های انجام شده

چ- مشاوره قابل پیگیری یا انجام شده و نتیجه آن ها

ح- نوع و مقدار ماده مسموم کننده

خ- آموزش های داده شده به بیمار/مددجو و همراهان وی

د- زمان دقیق انجام مشاوره روانپزشکی، نتیجه آن و اینکه دقیقا در چه زمانی به پزشک معالج اطلاع داده شده است.

ذ- داروهای تزریق شده با ذکر دوز، زمان و نحوه تزریق

ر- تمامی اقدامات و مشاهدات انجام شده

۷ شرایط انجام کار

۷-۱ دقت و صحت در انجام کار

۷-۲ حفظ حریم و حرمت مددجو/بیمار

۷-۳ ارائه توضیحات لازم به مددجو/بیمار درمورد نحوه انجام فرایند کار

۷-۴ رعایت نکات استریل، بهداشتی، ایمنی و فوریت های زمانی

۷-۵ استفاده از چک لیست موجود در پیوست الف

شرایط ارائه دهنده خدمت

۸

این فرآیند کار توسط پرستار و در بیمارستان ها و مراکز درمانی واجد شرایط و تجهیزات لازم برای مد دجو / بیمار انجام می گیرد.

نکات آموزشی

۹

۱-۹ هیدروکسید آلومینیوم^۱، این دارو در گروه دارویی نمک آلومینیوم و گروه درمانی ضد اسید و کاهنده فسفات قرار دارد و به صورت قرص جویدنی ۳۰۰ میلی گرمی و سوسپانسیون این دارو در گروه دارویی نمک آلومینیوم و گروه درمانی ضد اسید و کاهنده فسفات قرار دارد و به صورت قرص جویدنی ۳۰۰ میلی گرمی و سوسپانسیون 320mg/5ml موجود می باشد. این دارو در موارد افزایش فسفات (هایپرفسفاتی) کاربرد دارد.

۲-۹ در صورت احتمال آسپیراسیون عکس ریه گرفته شود.

۳-۹ در موارد مسمومیت با مواد شوینده حاوی فسفات، از هیدروکسید آلومینیوم خوراکی استفاده شود زیرا در دستگاه گوارش با فسفات باند شده و فسفات را دفع می کند.

۴-۹ استفاده از شارکول فعال موثر نمی باشد.

۵-۹ در صورت بلع محصولات حاوی فسفات و بروز علائم هیپوکلسمی، کلسیم داخل وریدی بنا به دستور پزشک تزریق شود.

۶-۹ در صورت بروز مت هموگلوبینمی، تزریق متیلن بلو بنا به دستور پزشک انجام شود.

۷-۹ استفراغ خودبخودی از علائم مسمومیت با مواد شوینده است، در صورت نداشتن استفراغ، بعد از ۲ ساعت می توان مطمئن بود که مقدار ماده خورده شده سمی نبوده است.

۸-۹ مورتالیتی و موربیدیتی جدی در اثر مسمومیت با مواد شوینده نادر است، اثرات توکسیک این مواد بسته به محتویات و غلظت ترکیبات متغیر است.

۹-۹ مواد شوینده کاتیونیک و مربوط به ماشین های ظرفشویی از انواع آنیونیک آن خطرناک تر هستند و سبب آسیب بافت دستگاه گوارشی می شوند.

۱۰-۹ مواد شوینده حاوی آنزیم ممکن است سبب تحریک پوستی شده و باعث ایجاد حساسیت می شود این ترکیبات ممکن است باعث برونکواسپاسم شود.

پیوست الف

(الزامی)

چک لیست اقدامات پرستاری در مسمومیت با مواد شوینده

جدول الف-۱- چک لیست اقدامات پرستاری در مسمومیت با مواد شوینده

ردیف	مراحل انجام کار	بلی	خیر	ملاحظات
۱	بیمار/مددجو را در بخش اورژانس، پذیرش می دهد.			
۲	به پزشک فوراً اطلاع داده می شود.			
۳	در صورتی که بیمار/مددجو بیهوش است، وضعیت وی را فقط به مدت ۱۰ ثانیه ارزیابی می کند.			
۴	در صورت ایست تنفسی راه هوایی (A: airway) را بررسی می کند.			
۵	از باز بودن راه هوایی اطمینان حاصل می کند و حمایت های لازم جهت باز بودن راه هوایی را انجام می دهد.			
۶	مددجو/بیمار را تا برگشت تنفس به وضعیت طبیعی تحت نظر قرار می دهد.			
۷	در صورت ایست قلبی- تنفسی عملیات احیاء قلبی- تنفسی را شروع می کند.			
۸	جهت تعیین هویت و شرح حال گرفتن از همراهان بیمار/مددجوی بیهوش از همکار دیگر کمک می گیرد.			
۹	به دنبال تثبیت وضعیت اولیه بیمار/مددجو در صورتی که هوشیار و قادر به پاسخگویی به سوالات است، هویت وی را تعیین می کند.			
۱۰	علائم حیاتی بیمار/مددجو را کنترل و در صورت وجود هرگونه مشکل به پزشک معالج اطلاع می دهد.			
۱۱	بیمار/مددجو را مانیتورینگ قلبی، اکسیژن درمانی و پالس اکسی متری می کند.			
۱۲	شرح حال کامل از بیمار می گیرد.			
۱۳	معاینات بالینی پرستاری و مشاهده علائم مسمومیت را بررسی و به پزشک معالج اطلاع می دهد.			
۱۴	روش کار برای بیمار/مددجو توضیح داده شود.			
۱۵	شرایط انجام کار را طبق بند ۷ فراهم می کند.			

			دستور پزشک را بررسی می کند.	۱۶
			از وسایل محافظت شخصی استفاده می کند.	۱۷
			خط وریدی را برقرار می کند.	۱۸
			جهت انجام مطالعات آزمایشگاهی متداول مربوط به مسمومیت با شوینده و سفید کننده ها مطابق با دستور پزشک خونگیری وریدی انجام می شود.	۱۹
			سرم، وسایل و داروهای دستور داده شده جهت تزریق به بیمار، را آماده می کند.	۲۰
			نوار قلب پایه جهت ارزیابی قلبی بیمار/ مددجو را انجام می دهد.	۲۱
			لوله بینی معده ای را تعبیه و شست و شوی معده را مطابق با دستور پزشک انجام می دهد.	۲۲
			در صورت استفراغ، جهت رقیق سازی مواد خورده شده به بیمار/ مددجو آب یا شیر فراوان می دهد و از ایجاد استفراغ با استفاده از داروی ضد تهوع اجتناب می کند. (زیرا احتمال آسیب بیشتر به بافت مخاطی وجود دارد.)	۲۳
			در صورت تماس مواد شوینده با چشم یا پوست بیمار/ مددجو، چشم ها و پوست با سرم شستشوی فراوان به مدت ۵ دقیقه، شست و شو داده می شود.	۲۴
			جواب آزمایشات را پیگیری و به پزشک معالج اطلاع می دهد.	۲۵
			طبق دستور پزشک در صورتی که بیمار/ مددجو برای ترخیص آماده می شود، هشدارها و آموزش های لازم را به بیمار و همراهان وی به صورت کتبی و شفاهی می دهد.	۲۶
			تفکیک زباله ها را به روش بهداشتی انجام می دهد.	۲۷
			گزارش پرستاری را ثبت می کند.	۲۸

پیوست ب

(الزامی)

منشور حقوق بیمار / مددجو در ایران

ب-۱ بینش و ارزش

یکایک افراد جامعه متعهد به حفظ و احترام به کرامت انسان ها می باشند. این امر در شرایط بیماری از اهمیت ویژه ای برخوردار است. بر اساس قانون اساسی توجه به کرامت والای انسانی از اصول پایه نظام جمهوری اسلامی بوده ، دولت موظف است خدمات بهداشتی - درمانی را برای یکایک افراد کشور تأمین کند. بر این اساس ارائه خدمات سلامت باید عادلانه و مبتنی بر احترام به حقوق و رعایت کرامت انسانی بیماران صورت پذیرد . این منشور با توجه به ارزش های والای انسانی و مبتنی بر فرهنگ اسلامی و ایرانی و بر پایه برابری کرامت ذاتی تمامی گیرندگان خدمات سلامت و با هدف حفظ ، ارتقا و تحکیم رابطه انسانی میان ارائه کنندگان و گیرندگان خدمات سلامت تنظیم شده است.

ب-۲ حقوق بیمار / مددجو

ب-۲-۱ دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار/ مددجو است .
ارائه خدمات سلامت باید:

ب-۲-۱-۱ شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزشها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد ؛

ب-۲-۱-۲ بر پایه ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد ؛

ب-۲-۱-۳ فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد ؛

ب-۲-۱-۴ بر اساس دانش روز باشد ؛

ب-۲-۱-۵ مبتنی بر برتری منافع بیمار/ مددجو باشد ؛

ب-۲-۱-۶ در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت های درمانی بیماران/ مددجویان باشد ؛

ب-۲-۱-۷ مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد ؛

ب-۲-۱-۸ به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت های غیرضروری باشد ؛

ب-۲-۱-۹ توجه ویژه ای به حقوق گروه های آسیب پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران/ مددجویان روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد ؛

ب-۲-۱-۱۰ در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار/مددجو باشد؛

ب-۲-۱-۱۱ با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد؛

ب-۲-۱-۱۲ در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد؛

ب-۲-۱-۱۳ در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار/مددجو به واحد مجهز فراهم گردد؛

ب-۲-۱-۱۴ در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار/مددجو قریب الوقوع می‌باشد با هدف حفظ آسایش وی ارائه گردد. منظور از آسایش کاهش درد و رنج بیمار/مددجو، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می‌باشد. بیمار/مددجو در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.

ب-۲-۲-۱ اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.

ب-۲-۲-۱-۱ محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:

ب-۲-۲-۱-۱-۱ مفاد منشور حقوق بیمار/مددجو در زمان پذیرش؛

ب-۲-۲-۱-۲ ضوابط و هزینه‌های قابل پیش‌بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم‌های حمایتی در زمان پذیرش؛

ب-۲-۲-۱-۳ نام، مسؤلیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر؛

ب-۲-۲-۱-۴ روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش‌آگهی و عوارض آن و نیز کلیه‌ی اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار؛

ب-۲-۲-۱-۵ نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان؛

ب-۲-۲-۱-۶ کلیه‌ی اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.

ب-۲-۲-۱-۷ ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان؛

ب-۲-۲-۲ نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد:

ب-۲-۲-۱-۱ اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:

- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار/مددجو گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).

-بیمار/ مددجو علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار/ مددجو محترم شمرده شود، مگر این‌که عدم اطلاع بیمار/ مددجو، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد؛

ب-۲-۲-۲-۲ بیمار/ مددجو می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.

ب-۲-۳ حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار/ مددجو در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود .

ب-۲-۳-۱ محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:

ب-۲-۳-۱-۱ انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط؛

ب-۲-۳-۱-۲ انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور؛

ب-۲-۳-۱-۳ شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم و نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت؛

ب-۲-۳-۱-۴ قبول یا رد درمان‌های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد؛

ب-۲-۳-۱-۵ اعلام نظر قبلی بیمار/ مددجو در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار/ مددجو واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد ثبت و به عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه‌کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار/ مددجو قرار گیرد .

ب-۲-۳-۲ شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد :

ب-۲-۳-۲-۱ انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار/ مددجو باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد؛

ب-۲-۳-۲-۲ پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار/ مددجو جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود .

ب-۲-۳-۲-۴ ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار/ مددجو (حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد .

ب-۲-۳-۲-۱ رعایت اصل رازداری راجع به کلیه‌ی اطلاعات مربوط به بیمار/ مددجو الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد؛

ب-۲-۳-۲-۴ در کلیه‌ی مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار/ مددجو احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه‌ی امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار/ مددجو فراهم گردد؛

ب-۲-۴-۳ فقط بیمار/ مددجو و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار/ مددجو و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند می‌توانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند؛

ب-۲-۴-۳ بیمار/ مددجو حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می‌باشد مگر اینکه این امر بر خلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.

ب-۲-۵ دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار/ مددجو است .

ب-۲-۵-۱ هر بیمار/ مددجو حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذی صلاح شکایت نماید؛

ب-۲-۵-۲ بیماران/ مددجویان حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند؛

ب-۲-۵-۳ خسارت ناشی از خطای ارائه‌کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود .

در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه حقوق بیمار/ مددجو- مذکور در این منشور- بر عهده‌ی تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود. البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار/ مددجو شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذیربط درخواست تجدید نظر در تصمیم‌گیری را بنماید .

چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما می‌تواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.